

Coflyfr y Cod Ymddygiad

Rhifyn 5 Gorffennaf 2015

Tu fewn

Cwflwyniad

1

Crynodebau Achosion

Dim tystiolaeth o dor-amod

3

Nid oes angen gweithredu

4

Cyfeiriwyd at bwyllgor safonau

6

Cyfeiriwyd a Banel Dyfarnu Cymru

7

Mwy o Wybodaeth

8

Cyflwyniad

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ystyried cwynion bod aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru wedi gweithredu'n groes i'r Cod Ymddygiad. Mae'r Ombwdsmon yn ymchwilio i gwynion o'r fath o dan ddarpariaethau Rhan III Deddf Llywodraeth Leol 2000 a'r Gorchmynion perthnasol a wneir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru o dan y Ddeddf.

Pan fydd yr Ombwdsmon yn penderfynu y dylid ymchwilio i gŵyn, mae yna bedwar canfyddiad, sydd wedi'u nodi yn adran 69 Deddf Llywodraeth Leol 2000, y gall yr Ombwdsmon eu datgan:

(a) nad oes tystiolaeth bod unrhyw achos o weithredu'n groes i god ymddygiad yr awdurdod;

(b) nad oes angen cymryd unrhyw gamau mewn cysylltiad i'r materion a fu'n destun i'r ymchwiliad;

(c) bod angen cyfeirio'r mater i swyddog monitro'r awdurdod, i'w ystyried gan y pwyllgor safonau;

(d) bod angen cyfeirio'r mater i Lywydd Panel Dyfarnu Cymru ar gyfer dyfarniad gan driwlynlys (mae hyn yn digwydd mewn achosion mwy difrifol fel arfer).

(Parheir trosodd)

Yn amgylchiadau (c) a (d) uchod, mae'n ofynnol i'r Ombwdsmon gyflwyno adroddiad am yr ymchwiliad i'r pwyllgor safonau neu driwlynys Panel Dyfarnu Cymru, yna byddant hwy'n ystyried y dystiolaeth a ganfuwyd gan yr Ombwdsmon, ynghyd ag unrhyw amddiffyniad a gyflwynir gan yr aelod dan sylw. Hwyl hefyd fydd yn penderfynu a oes achos o weithredu'n groes i'r Cod ai peidio, ac os oes, pa gosb (os o gwbl) y dylid ei chyflwyno.

Mae'r Llyfr Achosion Cod Ymddygiad yn cynnwys crynodebau o'r adroddiadau hynny lle cafwyd un o'r canfyddiadau wedi'u gosod allan uchod. Er hynny, yn achos canfyddiadau (c) a (d), bydd y Coflyfr Cod Ymddygiad ond yn cynnwys crynodebau'r achosion hynny y mae gwrandawiadau wedi'u cynnal gan y pwyllgor safonau neu Banel Dyfarnu Cymru, a bod canlyniad y gwrandawriad hwnnw'n hysbys. Mae'r rhifyn hyn yn gorchuddio Ebrill i Gorffennaf 2015, ond hefyd yn cynnwys crynodebau achosion henach, ble mae gwrandawiadau pwyllgor safonau neu Banel Dyfarnu Cymru wedi ei gynnal yn ystod y cyfnod yma.

Crynodebau Achosion

Dim tystiolaeth o dor-amod

Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen – Hybu cydraddoldeb a pharch Cyfeirnod achos 201406095 – Cyhoeddwyd yr adroddiad fis Mehefin 2015

Cafodd yr Ombwdsmon gŵyn bod aelod o Gyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen ("y Cynghorydd") wedi torri'r Cod Ymddygiad drwy wneud sylw ar y cyfryngau cymdeithasol lle teimlai'r achwynydd ei fod wedi awgrymu ei fod wedi ymddeol yn gynnar oherwydd cysylltiad â gweithgarwch paedoffilig.

Eglurodd y Cynghorydd nad oedd yn fwriad ganddo awgrymu mai'r achwynydd oedd y sawl y cyfeiriwyd ato yn y sylw, ac mai aelod o'i deulu oedd yr unigolyn dan sylw. Dadleuodd y Cynghorydd hefyd fod y cysylltiad â phaedoffilia wedi'i gamgymryd a'i fod wedi ceisio egluro hyn drwy ddiwygio'r cyfeiriad.

Daeth yr Ombwdsmon i'r casgliad nad oedd tystiolaeth bod y Cynghorydd wedi torri'r Cod.

Cyngor Tref Penmaenmawr – Unplygrwydd Cyfeirnod achos 201306326 – Cyhoeddwyd yr adroddiad fis Ebrill 2015

Cwynodd nifer o unigolion bod aelod o Gyngor Tref Penmaenmawr ("y Cynghorydd") wedi torri'r Cod Ymddygiad i aelodau drwy drefnu bod gwybodaeth ffug yn cael ei chynnwys yng nghyfrifon ariannol y Cyngor a thrwy beidio â datgan buddiant a chymryd rhan yn y trafodaethau am fusnes y Cyngor yn ymwneud â Grŵp Trafnidiaeth Cymunedol Lleol ("y Grŵp") a chanolfan gymunedol. Dywedodd yr achwynwyr bod cwmni'r Cynghorydd yn archwilio cyfrifon y Grŵp a'r Ganolfan Gymunedol.

Penderfynodd yr Ombwdsmon ei bod yn briodol ymchwilio a oedd y Cynghorydd wedi torri sawl rhan o'r Cod ai peidio. Cafwyd tystiolaeth gan Glerc y Cyngor, gan Drysorydd y Grŵp a chan aelod o'r cyhoedd a oedd yn gysylltiedig â rhedeg y ganolfan gymunedol. Rhoddodd y Cynghorydd ei sylwadau ar y gŵyn hefyd.

Ar ôl ystyried y dystiolaeth, penderfynodd yr Ombwdsmon nad oedd unrhyw beth i awgrymu bod y cofnod yng nghyfrifon ariannol y Cyngor yn anghyffredin. Yn ogystal â hynny, nid oedd yr Ombwdsmon yn argyhoeddedig bod gan y Cynghorydd fuddiant yn y materion o gan nad oedd perthynas ffurfiol rhwng ei gwmni a'r Grŵp a'r ganolfan gymunedol. Felly, daeth yr Ombwdsmon i'r casgliad nad oedd tystiolaeth bod y Cynghorydd wedi torri'r Cod.

Nid oes angen gweithredu

Cyngor Tref Tywyn – Unplygrwydd

Cyfeirnod achos 201400682 – Cyhoeddwyd yr adroddiad fis Mehefin 2015

Cafodd yr Ombwdsmon gŵyn bod aelod o Gyngor Tref Tywyn ("y Cynghorydd"), a oedd hefyd yn Gadeirydd ar Siambr Twristiaeth a Masnach Tywyn a'r Cylch, wedi torri'r Cod Ymddygiad drwy ddefnyddio ei safle i gael mantais arianol iddo ef ei hun ac i aelod arall drwy ei aelodaeth o Grŵp Profiad Gwynedd ("y Grŵp"). Cwynodd fod y Cynghorydd wedi torri'r Cod ar sawl achlysur yn ystod cyfarfodydd y Pwyllgor Ariannol a'r Cyngor drwy beidio â datgan buddiant rhagfarnus yn y mater na gadael yr ystafell yn ystod trafodaethau am faterion y grŵp ac am y rhodd ariannol i'r Siambr Twristiaeth a Masnach. Cwynodd hefyd am ymddygiad y Cynghorydd tuag at yr aelodau a dau siaradwr gwadd yn ystod cyfarfod y Cyngor.

Penderfynodd yr Ombwdsmon ei bod yn briodol ymchwilio a oedd y Cynghorydd wedi mynd yn groes i baragraffau 4(b), 4(c), 6(1)(a), 7(a), 10(1), 11(1), 14(1)(a), 14(1)(c) and 14(1)(e) yn y Cod Ymddygiad. Cafwyd tystiolaeth gan Glerc y Cyngor, gan aelodau o'r Grŵp a chan aelodau o'r Cyngor a oedd yn bresennol yn y cyfarfodydd perthnasol. Cynhaliwyd cyfweiliad ffurfiol â'r Cynghorydd.

Daeth yr Ombwdsmon i'r casgliad nad oedd tystiolaeth bod y Cynghorydd wedi defnyddio ei safle yn y Grŵp i gael mantais iddo'i hun nag i unrhyw un arall. Roedd y dystiolaeth yn egluro'n llawn pam ei fod wedi dechrau gwneud gwaith ar ran y Grŵp i sicrhau ei fod yn gallu cael arian drwy gynllun cymunedol lleol er budd Tywyn.

Roedd y dystiolaeth yn cadarnhau bod y Cynghorydd wedi methu â datgan buddiant ym materion y Grŵp a'i fod wedi cymryd rhan mewn trafodaethau ar un achlysur ac wedi methu â mynd o'r ystafell dro arall pan drafodwyd y rhodd ariannol i'r Siambr Twristiaeth a Masnach. Fodd bynnag, nid oedd yr Ombwdsmon yn ystyried buddiant y Cynghorydd ym materion y Grŵp mor sylweddol fel ei fod wedi bod yn debygol iddo ddangos rhagfarn ar y materion hyn. Er bod y Cynghorydd wedi gweithredu'n anghyson pan drafodwyd y rhodd ariannol i'r Siambr Twristiaeth a Masnach, efallai bod hyn o ganlyniad i'r cyngor y dywedodd iddo'i gael a'r ffaith na gofynnwyd iddo adael cyn hynny, pan oedd ganddo ganiatâd i drafod materion ynghlwm â'r rhodd yn 2013. Am y rhesymau hyn, nid oedd yr Ombwdsmon yn credu y byddai cymryd camau pellach ynghlwm â'r materion hyn o fudd i'r cyhoedd gan y byddai'r gordefnydd o adnoddau'n ormodol o'i gymharu â'r sancsiwn tebygol.

Yn olaf, daeth yr Ombwdsmon i'r casgliad nad oedd digon o dystiolaeth bod ymddygiad y Cynghorydd yn ystod cyfarfod y Cyngor i yn achos o dorri'r Cod. Nid oedd tystiolaeth benodol bod y Cynghorydd wedi gwneud unrhyw sylwadau y gellid eu hystyried yn sarhaus neu y tu hwnt i fynegiant gwleidyddol. Hefyd, nid oedd digon o dystiolaeth i brofi bod y Cynghorydd wedi rhoi unrhyw bwysau gormodol ar aelodau'r cyfarfod hwnnw.

Cyngor Sir Gâr & Cyngor Cymuned Llansteffan a Llan-y-bri – Datgelu cofrestrriad a buddiannau

Cyfeirnod achos 201401709 & 201403143 – Cyhoeddwyd yr adroddiad fis Mehefin 2015

Gwnaed nifer o gwynion amrywiol bod gan aelod o Gyngor Sir Gar a Chyngor Cymuned Llanstaffan a Llan-y-bri ill dau ('y Cynghorydd') fuddiant personol a rhagfarnus mewn cais cynllunio ar gyfer tyrbîn gwynt. Dywedwyd bod y Cynghorydd wedi gyrru'n beryglus ar y ffordd i ymweld â'r safle, wedi ymweld â'r safle ac yna wedi annerch y cyfarfod cynllunio mewn perthynas â'r cais.

Cafwyd cyfweiliad â'r Cynghorydd. Cyfaddefodd ei fod yn adnabod yr ymgeisydd ers sawl blwyddyn a'i fod wedi gofyn cyngor am y mater hwn gan y Swyddog Monitro. Gwadodd ei fod wedi gyrru'n beryglus a dywedodd nad oedd yr heddlu wedi ymchwilio i'r honiad hwn. Dywedodd y Cynghorydd ei fod wedi datgan buddiant mewn cyfarfodydd lle trafodwyd y cais. Cyfaddefodd ei fod wedi annerch y pwyllgor cynllunio yn ystod yr ymweliad â'r safle, ac na chafodd aelodau o'r cyhoedd eu cynnwys. Dywedodd ei fod wedi gadael ar ôl annerch y cyfarfod hwyrach.

Yng nghyswllt ei rôl yn y cyfarfodydd cynllunio, canfuwyd nad oedd y Cynghorydd wedi torri'r Cod Ymddygiad yn unol ag adran 69 (4)(a) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 (DLIL).

Tra oedd y Cynghorydd yn ymweld â'r safle, ystyriwyd ei fod wedi mynd yn groes i'r paragraffau canlynol o'r Cod: 11 (a) methu â datgan buddiant personol, 14 (1) (a) methu â gadael y cyfarfod a 14 (1)(e) cyflwyno sylwadau llafar gyda buddiant personol. Nid ystyriwyd bod angen gweithredu ar unrhyw beth arall dan adran 69 (4) (b) yn y DLIL.

Cyngor Cymuned Llanfynydd – Uniondeb

Cyfeirnod achos 201403492 – Cyhoeddwyd yr adroddiad fis Mehefin 2015

Cafodd yr Ombwdsmon gwyn bod aelod o Gyngor Cymuned Llanfynydd ("y Cynghorydd") wedi methu â datgan buddiant mewn cais cynllunio ar bum achlysur gwahanol rhwng 2010 a 2014, er gwaetha'r ffaith ei fod yn byw mewn eiddo a oedd yn ffinio â'r datblygiad arfaethedig.

Canfuwyd yn yr ymchwiliad bod buddiant rhagfarnus ganddi, a bod yr aelod a gyhuddwyd nid yn unig wedi methu â datgan buddiant, ond cymerodd ran mewn trafodaethau a oedd yn ymwneud â'r datblygiad arfaethedig.

Wedi ystyried yr wybodaeth oedd ar gael, penderfynodd yr Ombwdsmon bod y dystiolaeth yn awgrymu torri'r Cod, o ystyried bod yr aelod a gyhuddwyd wedi mynychu hyfforddiant ar y Cod maes o law ac yn deall ei hymrwymadau. Roedd yn anhebygol y byddai sancsiwn mwy yn cael ei roi pe bai Pwyllgor Safonau'r Cyngor yn canfod bod rhywun yn torri'r Cod felly nid oedd gweithredu ymhellach ar y mater er budd y cyhoedd. Felly, daeth yr Ombwdsmon i'r casgliad na ddylid cymryd camau pellach.

Cyfeiriwyd at bwyllgor safonau

Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf – Hybu cydraddoldeb a pharch Cyfeirnod achos 201304589 – Cyhoeddwyd yr adroddiad fis Ionawr 2015

Ynghylch ymddygiad aelod o Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf ('y Cynghorydd'). Dywedodd Mr B ei fod wedi mynychu cyfarfod y Pwyllgor Rheoli Datblygu ar 12 Rhagfyr 2012 i wrthwynebu cais cynllunio ei gymydog. Wrth ymateb i wrthwynebiad Mr B, dywedodd y Cynghorydd Mr B wedi cael rhybudd swyddogol gan yr heddlu am droseddau gydag arfau tanio o ganlyniad i fygwth swyddog o'r Cyngor â gwn. Dywedodd Mr B nad oedd hyn yn wir ac nad oedd wedi'i gyhuddo na'i rybuddio am unrhyw droseddau gydag arfau tanio ac nad oedd hyn yn effeithio o gwbl ar y cais. Cadarnhaodd Heddlu De Cymru nad oedd Mr B wedi'i gyhuddo o droseddau gydag arfau tanio, nac ychwaith wedi cael ei rybuddio am y fath drosedd.

Ar 13 Ebrill 2015, cytunodd y Pwyllgor Safonau bod y Cynghorydd wedi mynd yn groes i baragraffau canlynol y Cod - 4(b) (trin pobl eraill â pharch ac ystyriaeth) a 6 (1)(a) (dwyn anfri ar swyddogaeth).

Dyfarnodd y Pwyllgor Safonau gyfnod o ddau fis o waharddiad ar gyfer y ddau achos o dorri'r cod, i'w gweithredu'n gydolynol, sydd felly'n golygu bod y Cynghorydd yn cael ei wahardd am gyfnod o bedwar mis.

Cyfeiriwyd at Banel Dyfarnu Cymru

Nid oes crynodebau yn gysylltiedig â'r canfyddiad hwn.

Mwy o Wybodaeth

Rydym yn gwerthfawrogi unrhyw sylwadau neu adborth sydd gennych chi am Coflyfr y Cod Ymddygiad. Yn ogystal, byddem yn fodlon ateb unrhyw ymholiadau sydd gennych ynghylch ei gynnwys. Mae modd anfon unrhyw ohebiaeth o'r fath mewn neges e-bost at Matthew.Aplin@ombudsman-wales.org.uk neu Lucy.Geen@ombudsman-wales.org.uk, neu i'r cyfeiriad canlynol:

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
1 Ffordd yr Hen Gae
Pencoed
CF35 5LJ

Ffôn   **01656 644200**
Ffacs   **01656 641199**
e-bost   **holwch@ombwdsmon-cymru.org.uk (ymholiadau cyffredinol)**

Dilynwch ni ar Twitter: @Ombwdsmon

Ceir rhagor o wybodaeth am y gwasanaeth sy'n cael ei gynnig gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar ein gwefan www.ombwdsmon-cymru.org.uk